

cum, tum quoad reatum poenae homini quodammodo imponuntur: siquidem legitime novum vinculum certae cujusdam poenae — quae quidem eluit poenas alioqui Deo in altera vita solvendas — homini imponi potest et debet.

254 III. Exercitium hujus potestatis sacramentum est.

Finis enim principalis in hujus potestatis exercitio est, ut homo Deo reconcilietur. Quamquam enim bipartita potestas Apostolis data est et remittendi et retinendi: tamen retinendi potestas transitorie exercetur, sola remissione peccatorum usus potestatis completur. Et licet cum remissione peccatorum simul vindicandi seu puniendi potestas exerceatur — aequissimum enim fuit, eum qui post baptismum in peccata laberetur, suae infidelitatis etiam poenas luere debere — tamen misericordia divina divinam justitiam vindicem circumdat et undique quasi adstringit.

Porro remissio peccatorum — ut fide certum est — in hoc ordine necessario fit infusione gratiae sanctificantis. Quare in hujus iudicii exercitio omnia elementa habentur, quae ad sacramentum constituendum requiruntur: 1) *signum externum*, videlicet externa judicialis actionis prosecutio,

2) *internae gratiae efficax*, nam reconciliatio per divinae gratiae infusionem habetur, quae per ultimam hujus iudicii sententiam inducitur,

3) *lege stabili a Christo institutum*: sc. haec potestas ejusque exercitium eadem cum Ecclesia stabilitate viget et divino jure exercenda est.

255 IV. Sacramentum poenitentiae omnibus post baptismum graviter lapsis necessarium est necessitate medii.

Trid. sess. 14 cap. 2 solemniter definivit: „Est autem hoc sacramentum poenitentiae lapsis post baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse baptismus.“

Et revera id ex bipartita illa potestate remittendi et *retinendi*, seu ligandi vel puniendi peccata prorsus sequitur. Nisi enim illi, qui causam cum Deo necessario componendam habent, i. e. qui grave peccatum commiserunt, ad hoc tribunal pro remissione se sistere *deberent*, sed si sine ullo recurso ad iudices ecclesiasticos sese cum Deo reconciliare possent, de illa potestatis parte, quae *contra* peccatorem est, esset actum, suoque fine ea prorsus careret et sine exercitio relinqueretur. Quod non ita esse, universa traditio et praxis catholica monstrat.

V. Partes vero hujus sacramenti sunt tum ex parte poenitentis: dolor, confessio, satisfactio; tum ex parte sacerdotis: causae poenitentis exceptio et discussio, et absolutio. Quum vero illa causae exceptio et discussio re coincidat cum poenitentis confessione, satis est enumerare ut partes sacramenti poenitentiae:

1. dolorem, 2. confessionem, 3. satisfactionem, 4. absolutionem. Trid. sess. 14 cap. 3 doctrinam catholicam explanat, atque absolu-

tionem *formam* sacramenti esse dicit, „in qua praecipue ipsius (sacramenti) vis sita est“. — „Sunt autem *quasi materia* hujus sacramenti ipsius poenitentis actus, nempe contritio, confessio, satisfactio. Qui quatenus in poenitente ad integritatem sacramenti, ad plenamque et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione poenitentiae partes dicuntur“¹.

Caput III.

De partibus constitutivis Sacramenti poenitentiae.

Fusioem singularum partium explicationem postea singillatim eas tractantes daturi sumus. Hic tantum ea, quae ad notionem sacramenti necessaria sunt, notamus.

¹ Nota. Breviter indicandum esse duxi discrimen 1) inter sacramentum poenitentiae et reliqua sacramenta, 2) inter iudicium sacramentale et iudicium humanum.

I. 1. Ab aliis sacramentis poenitentia distinguitur per ipsam suam formam iudiciale. Quo fit, ut non idem plane dici possit de materia et forma sicut in aliis sacramentis, quae in aliqua consecratione consistant. — Ceterum etiam matrimonii sacramentum consistit in actu quodam iudicio; propterea inter sacramenta poenitentiae et matrimonii major quaedam similitudo intercedit, si *modi essentiales* sacramentorum considerantur.

2. Consequens est, Ecclesiam, etsi directe in sacramentis eorumque essentia mutandis potestatem nullam habeat, nihilominus indirecte potestatem suam exercere posse et debere in sacramentorum poenitentiae et matrimonii valorem, siquidem iudiciorum actuum sacrorum valor a suprema potestate religiosa independens non est.

II. Sacramentum poenitentiae, etsi per modum iudicii exercetur, differt tamen multum ab aliis causis judicialibus atque earum judiciali actione. Nam:

1. Finis et intentio iudicii in aliis causis est ordinem recti publicum per delicta laesum delinquentis punitione aliquo modo reparare: quare principalis finis est punire delicta, secundarius innocentes liberare; et secundum meritum causae eorumque, quae commissa sunt, sententia profertur. Finis vero et intentio sacramentalis iudicii est, ordinem divinum inter Deum et peccatorem reparare non tam punitione, quam reconciliatione; quare bonum privatum proxime spectat, atque princeps intentio fertur in eum, qui vere reus est, innocentem efficiendum et a culpa absolutione eximendum, quamquam haec ipsa absolutio et reconciliatio per modum alicujus poenae infligendae — idque pro merito culpae — fieri per se debet.

In Sacramento igitur poenitentiae ultra finem cum humano iudicio communem, per vindictam sc. ordinem recti aliquo modo reparandi, — quamquam etiam in hoc ipso ordine recti reparando humani iudicii finis multo inferior est minusque late patet — insuper alius multo nobilior finis pro principali fine statuitur.

2. Inde etiam fit, ut ultima sententia in sacramentali iudicio, qua causa compleatur, sit absolutoria, et ut locus sit intermediae cuidam sententiae, quae in humano iudicio analogiam vix habet, sc. sententiae non-absolvendi, seu denegandi absolutionem, qua reus judicialiter declaretur non-absolutus, seu quoad absolutionem ad posterum tempus remissus.

3. In humano iudicio differt accusator a reo; in iudicio sacramentali necessario idem est accusator et reus. Ad prius illud reus communiter invitatus trahitur; in posteriore nemo nisi volens potest iudicari, quia nemo nisi volens Deo iterum reconciliatur.

§ 1.

Quo sensu materia hujus Sacramenti sumatur.

256 1. Quum actus poenitentis, qui circa peccata commissa versantur, a Tridentino „quasi materia“ vocentur, solemne est distinguere inter materiam proximam et remotam. Proxima materia dicuntur illi ipsi actus poenitentis, remota materia vocantur *peccata commissa*, circa quae poenitens illos actus exercet.

2. Theologorum autem non concors opinio est, utrum actus poenitentis sint vere materia intrinsecus sacramentum constituens, ad eam rationem, qua ablutio aquae intrinsecus elementum baptismi est, an latiore sensu ad sacramentum pertineant; aliis verbis, utrum actus poenitentis sint materia *ex qua* sacramenti, an solum materia sacramenti *circa quam* (sc. circa quam sacramentum versetur).

Scotistae videlicet totam *sacramenti* rationem in absoluteione collocant, actus poenitentis dicunt materiam circa quam et conditionem sine qua non, ita tamen, ut sine illis ne absoluteio quidem ullo modo sacramentalis esse possit. Vide Sporer t. 3 n. 18 sqq. — Quare *partes essentialis* eas vocare non dubitant.

Thomistae vero atque longe maxima pars reliquorum theologorum actus poenitentis sumunt pro materia ex qua, quia vere ad signum externum, quod internae gratiae efficax est, plene constituendum essentialiter pertineant. Idque videtur prorsus praefendum esse, nisi forte „materiam ex qua“ dicere velis actus poenitentis, non ut a poenitente exercerentur, sed ut a confessario judicialiter excipiuntur: de quo nullatenus contendere volo; requiri enim actus poenitentis, dolorem et accusationem, eo modo positos, extra controversiam est.

257 Cur autem actus poenitentis aliquo sensu materiam sacramenti constitutivam seu „ex qua“ potius dicamus, haec ratio est:

1. Generatim sacramenta dicuntur a Conciliis constare materia et forma idque hoc sensu, ut in ipsius signi externi ratione, quod effectum sacramentalem significat, unum sit elementum minus determinate significans (per modum materiae nondum plene determinatae), alterum magis determinatum sive per modum formae, quod materiae plenior determinationem et significationem tribuat, et simul cum materia signum a Christo institutum complendo gratiam producat. Porro nisi actus poenitentis sint „materia ex qua“, in sacramento poenitentiae nullam materiam sensu explicato assignare possumus, sed totum sacramentum in sola forma consistit. Nam quod Maldonato tribuunt, absoluteionem esse materiam, quatenus significet sanctificationem hominis, quatenus autem eam efficiat, eandem ipsam esse formam: nihil confert ad propositam quaestionem; haec enim explicatione „materia et forma“ ad alium prorsus sensum transferuntur, qui praeter priorem sensum vocibus subjici quidem potest, et quoad omnia sacramenta etiam a theologis quam plurimis subjicitur, ita ut totum signum (constans ex elemento et ex verbis) qua significans gratiam vocentur *to* materiale, qua efficiens gratiam *to* formale sacramenti; attamen praeter illum sensum „materia et forma“ etiam in priori sensu omnino ut constitutivae sacramenti partes admittendae sunt.

2. Sacramentum poenitentiae est per modum iudicii institutum; ergo id ad intrinsecam hujus sacramenti rationem pertinere dicendum est, quod intrinsecus ad ipsum iudicium pertinet. Porro actus poenitentis, saltem aliquo sensu, ad ipsum *iudicium* intrinsecus pertinere, indubitatum est.

3. At *non* omnes actus *eodem modo* materia sacramenti sunt. 258 Satisfactio solum eatenus ad sacramentum pertinet, ut sacramentum integritatem suam atque effectum completum habeat: pars *integralis*, non essentialis dicitur. Potestas quidem, qua confessarius poenitentiam congruam imponere potest, vel debet, potestati, quae in hoc sacramento exercetur, prorsus essentialis est: quapropter, ut postea fusius explicabitur, poenitens convenienti poenae sacramentali necessario sese subjicere atque ad eam solvendam se paratum declarare debet; realis autem solutio ad principalem sacramenti effectum producendum non pertinet.

Confessio seu accusatio sacerdoti facta principaliter materia sacramenti est: haec enim in se et per se ad iudicium efformandum atque ita etiam ad hoc sacramentum constituendum est necessaria.

Dolor in se quidem pars est summopere necessaria: verum ad sacramentum intrinsecus constituendum *in se* quidem concurrat, attamen non *per se* ipsum, sed per accusationem seu externam sui manifestationem: siquidem dolor per se sensibile elementum non est, sed per aliquid aliud manifestari et sensibile fieri debet.

Summopere necessarius dolor est, quia non solum pars materialis sacramenti in eo collocatur, sed *etiam* rationem necessariae *dispositionis* habet. Qua dispositio necessaria internus dolor sufficit, qua sacramenti materia externus fieri debet. Ergo *non sub eadem prorsus ratione* materia est ac dispositio. Utrum autem re idem dolor esse debeat atque iisdem conditionibus vestitus, qui sit et materia ad validum sacramentum requisita et dispositio ad justificationem consequendam essentialiter necessaria, Vasquez alique theologi affirmant; Suarez, Lugo atque bene multi auctores cum iis negant. In praxi ab ea distinctione dependet 1) solutio illius quaestionis, num esse possit sacramentum poenitentiae validum, sed informe; 2) explicatio probabilis alicujus modi, quo possibile esse ostendatur, ut moribundus sensibus destitutus absoluteione sacramentali donetur. Quare suis locis plura de hac re.

§ 2.

Quam late pateat materia Sacramenti Poenitentiae.

Materia, circa quam et actus poenitentis et judicialis actio sacerdotis versatur, sunt, ut supra dictum est, peccata post baptismum commissa, eaque materia remota vocatur.

I. Distinguitur autem 1) materia necessaria et libera, 2) materia certa et dubia, 3) materia sufficiens et insufficientis — quamquam haec non proprie dici potest materia.

Porro si materia *necessaria* dicitur, non ea per se intelligitur necessitas, quae in essentia sacramenti fundetur, ita ut, ea materia defi-

ciente, sacramenti valor non possit subsistere, sed necessitas, quae in divino nititur praecepto, secundum quod quaedam materia remota ab homine necessario subjici debeat iudicio sacramentali seu clavibus Ecclesiae: quamquam inde sequitur, eum, qui voluntarie id omittat, sacramentum poenitentiae valide suscipere non posse.

Libera materia ea dicitur, quae clavibus Ecclesiae subjici, et circa quam poenitens absolutionem sacramentalem recipere possit, sed quam neque ex necessitate medii, neque ex necessitate praecepti clavibus submittere debeat.

Certa materia dicitur, quae si adest, certo absolutio valida datur: *dubia*, si absolutio non certo circa eam dari potest.

Sufficiens materia est, quae ad essentiam sacramenti constituendam atque absolutionem valide recipiendam sufficiat, sive necessaria materia est, sive libera; *insufficiens*, quae absolutionis sacramentalis causa esse non possit.

260 II. *Materia necessaria* sunt omnia et sola peccata gravia post baptismum commissa nondum directe vi clavium remissa, ita quidem, ut omnia et singula a poenitente accusanda sint.

Videlicet omnis et quaelibet peccati causa cum Deo necessario componenda ad hoc tribunal sacramentale deferatur oportet, atque ita deferatur necesse est, ut potestas, prout a Christo collata est, plene in peccata possit exerceri (v. supra n. 255). Atqui quodlibet peccatum grave eaque singula post baptismum commissa sunt ejusmodi causa; ergo omnia et singula declarari *debent*; nec potestas a Christo collata plene in illa peccata exerceri *potest*, scilicet proportionatâ poenâ ea vindicando et retinendo, nisi singula peccata gravia secundum numerum et species declarentur, quae nondum declarata sunt in hoc iudicio. — Id autem de solis peccatis post baptismum commissis valet, quia de non-baptizatis, utpote qui foris sint, Ecclesia non iudicat, eorum vero peccata non iudiciali sententia, sed ablutione et regeneratione plene purgantur.

261 III. *Materia sufficiens libera* sunt peccata post baptismum commissa venialia, et gravia sive levia jam directe per potestatem clavium remissa, etsi non secundum numerum infimasve species accusantur. — Haec certo omnino constant ex perpetua praxi fidelium, quam Ecclesia non tantum non reprimit, sed promovet: quod propter Ecclesiae sanctitatem et infallibilitatem in doctrina morum non posset fieri, nisi haec praxis veritate niteretur. De constanti doctrina theologorum in hac re vide S. Alph. n. 427 post S. Thom. aliosque doctores.

IV. *Materia insufficientis* sunt omnes illi morales defectus, qui ad rationem peccati non pertingunt.

Quare de neglectu operis melioris, de neglectu divinae inspirationis circa opus supererogatorium dolorem quidem concipere possum, de eoque poenitere et Deum etiam placare, siquidem talis neglectus Deo ratio esse potest diminuendi actuales gratias et protectionem, nisi placatur, at causa absolutionis sacramentalis nunquam esse potest.

Verum tamen est, saepe in committendo ejusmodi defectu vel imperfectione latere aliquod peccatum veniale intentionis seu finis leviter mali: at si id obtinet, illa intentio, non ipsa omissio vel operis executio, quae in se solam imperfectionem dicit, materia tum accusationis, tum absolutionis est.

V. Ut autem quodlibet peccatum veniale *in actu secundo sit materia sufficiens*, seu ut re ipsa materia proxima, quae circa peccata levia concipitur, sufficiens evadat, necesse est, ut *verus dolor* de iis eliciatur: quod in confessione peccatorum levium tum poenitenti, tum confessario observandum est, ne quamlibet materiam, quae sufficere *possit* pro absolutione, etiam re ipsa pro sufficienti in concreto habeat.

Uberior explicatio. Nota ad I.: 1. Difficultatem facit peccatum²⁶² sacrilegii, si quod commissum est ab homine adulto, qui baptismum sciens et volens sine debita dispositione, ideoque valide quidem, sed informiter suscepit. Quaerunt enim theologi, sitne hoc peccatum *fictionis* materia confessionis et absolutionis: *si* materia est, sine dubio est necessaria. Si vero non est, quomodo hoc peccatum, quod baptismo jam deleri non potest, delebitur? at absolutione id deleri, propterea difficile videtur, quod commissum sit quoad substantiam ante baptismum potius, quam in baptismo.

Practice respondendum est cum Lugo, illud peccatum declarari debere in sequenti confessione, in qua si poenitens rite dolet, illud peccatum cum aliis, quae forte commisit, delebitur, quamquam partim vi baptismi, partim vi sacramentalis absolutionis. Quatenus enim peccatum illud *fictionis* praecessit, postea, recedente fictione, vi baptismi remittetur; quatenus vero — id quod non fieri practice vix possibile est — perseveravit et sustentum est a peccatore etiam proximo saltem instanti post baptismum, necessaria est omnino sacramentalis absolutio. Quodsi contigerit, ut homo ille in ipso baptismo malae suae voluntatis non amplius recordaretur, primo autem momento, quo post baptismum susceptum recordatio rediret, detestatione eam prosequeretur, videtur, si aliud peccatum grave non intercesserit, sola attritio sufficere, ut justificationis gratiam consequatur.

2. Altera difficultas proponitur circa peccata ejus, qui non satis certo baptizatus sit, sed propter dubium sui baptismi sub conditione iterum baptizetur, num se. omnia et singula peccata clavibus Ecclesiae subjicienda sint. At hujus quaestionis solutio melius dabitur, quando speciatim de confessione atque de confessione peccati dubii agetur. Materia enim sacramenti dubia est: sed utrum eodem jure dubia sit obligatio confitendi, an secus, infra examinabimus n. 320 sqq.

Ad II. 1. Venialia peccata vi clavium *remitti posse*, ideo materiam absolutionis sufficientem esse, aperte docet Trid. sess. 14 c. 5: „Venialia . . . recte et utiliter . . . in confessione dicuntur . . . tamen multis aliis remediis expiari possunt“; ergo *etiam hoc remedio possunt* expiari.

2. Peccata jam directe remissa posse denuo accusari et materiam ab-²⁶³ solutionis esse, non solum universalis praxis fidelium et theologorum concors sententia ostendit, sed etiam satis exprimitur in ipsa Constitutione R. Pontificis; nam Ben. XI. (*Extrav. com.* l. 5 tit. 7 [*de privileg.*] c. 1) Const. „*Inter cunctas*“ haec habet: „Ceterum licet de necessitate non sit, iterum eadem confiteri peccata: tamen . . . propter erubescantiam, quae

magna est poenitentiae pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputamus salutare" etc. Et quamquam pro causa utilitatis erubescantiam tantum affert, nihilominus etiam iteratam absolutionem includi, prorsus consequens est; nam confessio, de qua S. Pontifex loquitur, omnino dirigitur ad *absolutionem sacramentalem*, neque potuisset Ben. XI. doctrinam suam sine aliqua necessaria declaratione relinquere, qua sola abusum et profanationem sacramenti cavisset necessario orituram, si peccatorum *iterata* confessio pro absolutione servire non posset. — Idem pro omnino explorato tradit S. C. Epp. et Reg. in *Bajocensi* d. 1. Oct. 1839 apud Bizzarri *Collectanea* pag. 94.

3. Quomodo autem salvetur verus conceptus „absolutionis“, quae *re* cum infusione augmenti gratiae sanctificantis identificatur, theologorum dogmaticorum est accuratius explicare. Hic satis est breviter attulisse explanationem ex Lugo *de poenit.* d. 13 n. 73: sicut denuo me possum obligare ad eandem rem praestandam, ut in renovatione votorum, quae per se et independentem a prima emissionem habeat vim me obligandi; ita Deus denuo juri suo contra peccata renuntiare atque denuo quodammodo se obligare potest homini, ne propter peccata commissa velit ipsi succensere, atque haec iterata juris divini renuntiatio ex se tam efficax est quam prima, fitque in hoc ordine semper per gratiae sanctificantis novam collationem.

4. Necessarium autem non esse accurate declarare numerum et speciem peccatorum, si solam materiam *liberam* poenitens afferendam habet, ex ipsa notione *liberae* materiae consequitur. Nam ut *omnis haec causa* afferatur, juris divini non est, neque in ea juris divini est, ut plene potestas judicialis contra poenitentem in peccatorum vindictam proportionatam exerceatur, aut pro arbitrio iudicis exerceri possit. At hae solae rationes sunt, cur alias, scilicet in peccatis mortalibus nondum accusatis, integra confessio quoad numerum et infimam speciem requiratur. Ergo in materia libera ea peccatorum determinata explicatio essentialiter sufficit, quae satis est, ut *aliquo modo* judicialis potestas possit exerceri. Hoc autem fieri *posse* in magis generica peccatorum declaratione, tum aliis exemplis probatur, tum maxime eo casu, in quo aliquis obligatus esse potest ad quaerendam sacramentalem absolutionem circa peccatum non plene specificiter declaratum. Qui enim sciret se semel graviter peccasse aliquo luxuriae peccato, oblitus esset infimae speciei, aut qui sciret se semel graviter peccasse, speciei vero prorsus non recordaretur: *deberet*, fatentibus omnibus, aut peccatum contra castitatem, aut peccatum sub generico conceptu *gravis peccati* confiteri, ut a reatu culpae absolveretur; imo multi etiam id extendunt ad peccatum dubie grave, cujus speciem poenitens in memoriam revocare non possit, et quod solum sit, quod ejus conscientiam gravet.

Haec, ut essentia sacramenti servetur. Quid vero *in praxi* faciendum sit, ex seqq. et ex sect. II cap. II colliges.

264 Ad III. et IV. Accuratius videndum est, quo sensu et ambitu peccatum generice accusatum sit valida et licita materia absolutionis, et possitne id etiam contingere, si *necessaria* materia seu gravia peccata adsint. Sunt enim diversi gradus in illa *generica* peccatorum accusatione.

1) Latissime sumitur, si poenitens dumtaxat dicat: „Peccavi, accuso me de peccatis totius vitae“ (neque confessarius aliunde notitiam jam hauserit), et similia: ad quod refertur merum signum doloris sine ulla peccati expressione.

2) Si poenitens dicat: „peccavi graviter“, vel: „accuso me de meis peccatis mortalibus“.

3) Si dicat: „accuso me de mendaciis, de peccatis contra castitatem, contra caritatem, virtutem religionis, contra hoc et illud praeceptum“, indicando speciem virtutis vel legis, contra quam deliquerit, non tamen infimam speciem peccati.

4) Si poenitens etiam infimam aliquam malitiam exprimat, at non ipsum actum peccaminosum, neque omnes circumstantias specificas, neque numerum.

Dico igitur: 1. *In accusatione materiae liberae* quartus, tertius, et aliquo modo secundus modus sufficit, sive agitur de tota confessione sic peragenda, sive de confessione, quae cautelae causa additur in altera confessione leviorum peccatorum, circa quae facilius justus dolor deficere possit: attamen *totam* confessionem *secundo* modo concludere, sic resumendo peccata jam accusata nec quidquam addendo in specie quoad peccata venialia recentia, minime convenit, neque facile absolutio denuo conferenda est, nisi quaedam necessitas urgeat.

Verum post declarata accuratius peccata recentia *cautelae causa* accusationem secundi modi addere, habeo pro satis tuto tum quoad valorem, tum quoad licitatem. Nam mortaliter peccasse, non est materia prorsus indeterminata, sed malitia plane determinata, circa quam judicialis sententia absolutoria bene versari possit, imo, ut supra dixi, aliquando versari *debeat*.

2. Accusatio *omnino* indeterminata, etsi adest materia necessaria, *in casu summae necessitatis*, sc. quando nulla determinata accusatio quidem fieri potest, absolutionis autem recipiendae necessitas urget, pro sufficienti censi debet. Quod obtinet 1) in articulo mortis, quando moribundus jam loqui non potest, aut etiam sensibus destitutus jacet, postquam desiderium absolutionis ostendit. Secundum doctrinam enim Ritualis R. ejusmodi moribundus „absolvendus est“, ne mentione quidem facta conditionis adjiciendae; 2) ex paritate causae illa generica accusatio, quae continetur in quolibet signo desideratae absolutionis, sufficit in alio mortis periculo, v. g. naufragio, ubi tempus non suppetit aliud exigendi; 3) videtur etiam sufficere, quando ob poenitentis ruditatem labilemque memoriam nullius specifici peccati confessio extorqueri potest, ita ut saltem absolutio, si diu poenitenti data non est, aliquoties ei concedatur. V. Reuter *Neoconf.*, n. 117 cum Lugo et aliis.

3. Si autem de libera venialium confessione agitur, quam poenitens peragere possit, practice id admittendum nullo modo est, ut post accusationem omnino genericae absolutio detur.

Ea enim 1) non est extra casum necessitatis *plene certa* materia, quum 265 ex eo, quod in articulo mortis valeat et liceat, non plane necessario ad valorem extra illam necessitatem concludere possimus: quod patet ex confessione per nuntium facta, quam in articulo mortis, ubi sacerdos moribundum invenerit sensibus destitutum, per modum genericae accusationis valere, dubitandum non est; at talem confessionem per nuntium factam alias